


**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра міжнародного права**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н юри́дичного факультету
Ярослав ЛАЗУР
«15» червня 2024 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО (ОСНОВНІ ГАЛУЗІ)

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

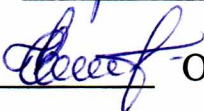
перший (бакалаврський)
29 Міжнародні відносини
293 Міжнародне право
Міжнародне право
обов'язкова
українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право (основні галузі)» для здобувачів вищої освіти галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право освітньої програми Міжнародне право.

Розробники: Котляр О.І., доцент, к.ю.н., зав. кафедри міжнародного права.


Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародного права

протокол № 10 від «17» серпня 2024 року

Завідувач кафедри  Ольга КОТЛЯР

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 8 від «19» серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії  Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 270 год, у т.ч. курсові роботи 30 год.	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин –150		
Кількість модулів - 3	3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента -	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – 5 семестр - іспит 6 семестр - іспит	5-й / 6-й	5-й / 6-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: усна форма	28 / 40 год.	20 / 12 год.
	Практичні (семінарські):	
	16 / 34	14 / 22 год.
	Лабораторні:	
	- год.	- год.
	Самостійна робота:	
	46 / 76 год.	206 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Міжнародне публічне право (основні галузі)» є підготовка фахівців у галузі міжнародного публічного права, спрямована на формування комплексних знань щодо сутності, особливостей, структури та змісту основних понять, категорій і термінів міжнародного публічного права, формування навичок використання чинних міжнародно-правових норм, принципів та звичаїв; підвищення правової культури і правосвідомості, а також виховання у студентів правового мислення, подальше розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів. Курс зосереджується на визначенні основних категорій міжнародного публічного права, розкритті основних напрямів розвитку міжнародного права та забезпечує теоретичні знання та практичні навички у студентів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері міжнародного права

Загальних компетентностей:

ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02 Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 05 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 06 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 07 Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК 08 Вміння працювати в команді.

Спеціальних компетентностей:

СК 01 Здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного права, права Європейського Союзу, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем.

СК 02 Здатність формувати судження у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 03 Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини, за допомогою міжнародно-правових інструментів та механізмів

СК 04 Здатність тлумачити і застосовувати право Європейського Союзу, брати участь в адаптації законодавства України до права ЄС, забезпечувати правове супроводження європейської та євроатлантичної інтеграції України

СК 07 Здатність надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного публічного і міжнародного приватного права, права Європейського Союзу, національного права України та права інших держав; прогнозувати і оцінювати юридичні ризики зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних ініціатив та шляхи їхньої мінімізації.

СК 08 Здатність вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загальною юридичних питань, готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

СК 11 Здатність продовжувати професійне навчання із значним ступенем автономії.

СК 12 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми в міжнародно-правовій та національно-правовій діяльності.

СК 14 Здатність до самостійної підготовки проєктів нормотворчих, право інтерпретаційних та правозастосовних актів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до спеціальності «Міжнародне право» (ОК 2)

Теорія держави і права» (ОК 5),

Історія міжнародного права (ОК 9)

Основи міжнародних відносин» (ОК 13)

Міжнародне право (основи теорії) (ОК 17)

Дипломатичне і консульське право (ОК 19)

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 293 «Міжнародне право» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Результати навчання	Шифр РН
Знати і розуміти основи зовнішньої політики держави, природу та динаміку міжнародних відносин, міжнародного співробітництва на універсальному та регіональному рівнях, ідентифікувати правовий статус суб'єктів міжнародних відносин та характер взаємодії між ними	ПРН 01
Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.	ПРН 02
Забезпечувати юридичний супровід захисту прав, відстоювання інтересів фізичних і юридичних осіб, національних інтересів держави Україна за допомогою міжнародних та національних правових механізмів у сфері міжнародних публічних і міжнародних приватних відносин.	ПРН 06
Складати проєкти міжнародного договору та пов'язаної з ним документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, складати	ПРН 08

процесуальні документи, тексти законопроектів, пояснювальних записок, порівняльних таблиць, іншої супровідної документації до законопроектів, вести дипломатичну й ділову кореспонденцію	
Використовувати практику Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судових та арбітражних органів, міжнародних організацій та інших договірних органів, теоретичні знання з міжнародного права і національного права для обґрунтування і захисту власної позиції, захисту інтересів клієнта та в інших професійних цілях.	ПРН 07
Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного права, національного права та порівняльного правознавства	ПРН 12
Виробляти спільні рішення, працювати в команді, виявляти лідерські якості, визначати пріоритетні цілі у професійному і навчальному контекстах, планувати індивідуальну та групову роботу з метою їх досягнення	ПРН 13
Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ	ПРН 15
Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої право інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.	ПРН 16
Застосовувати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу та національного права, інтерпретувати результати наукових досліджень та використовувати їх у практичній професійній діяльності	ПРН 17
Передбачати наслідки юридично значущих дій і рішень для окремих фізичних, юридичних осіб і держави.	ПРН 18

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає: контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань. За результатами практичних занять із кожного з модулів розраховується середньоарифметична кількість балів, що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (анотація прочитаної додаткової літератури; переклад іноземних текстів встановлених обсягів; реферативні дослідження та есе; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо.

При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях, тестування.

Форма модульного контролю: письмова з елементами тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

5 семестр

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	10	10	10	10	10	30	100

6 семестр

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12		
12	12	12	12	12	40	100

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T13	T14	T15	T16	T17		
12	12	12	12	12	40	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

5 семестр

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість балів
Практичні заняття (у тому числі тематичні тестування)	7	63	
Презентація / Реферат	1	7	
Модульні контрольні роботи	2	30	
Разом		100	

6 семестр

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	25	5	25
Тестування при тематичному оцінюванні	5	15	5	15
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи та тесту, який оцінюється у межах від 1 до

40 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модуль отримав незадовільну підсумкову оцінку, зобов'язаний скласти залік з дисципліни.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модуль отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має право відмовитися від складання іспиту. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати іспит.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок:

Оцінка *відмінно (A)* виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка *добре (B)* виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка *добре (C)* виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка *задовільно (D)* виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка *задовільно (E)* виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка *незадовільно (FX)* виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка *незадовільно (F)* виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародний правотворчий процес

Поняття міжнародної правотворчості. Особливості міжнародного правотворчого процесу. Суб'єкти міжнародної правотворчості. Процес створення звичаєвих норм міжнародного права. Процес створення договірних норм міжнародного права. Принципи міжнародного правотворчого процесу.

Тема 2. Право міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів. Кодифікація і прогресивний розвиток права міжнародних договорів. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон: питання доктрини та практики співвідношення. Сторони в міжнародній угоді. Право на участь, в міжнародних договорах. Органи, які уповноважені представляти державу чи міжнародну організацію при укладенні договору. Чинність і нечинність договору. Предмет договору. Правомірність договору. Протиправність міжнародного договору. Застереження до міжнародних договорів. Класифікація договорів за учасниками, цілями, об'єктом, формою, видами тощо. Типи договорів. Універсальні, регіональні та локальні (партикулярні) договори. Багатосторонні, групові та двосторонні угоди. Форма міжнародного договору та її юридичне значення. Структура договору, найменування, преамбула, основна частина (матеріальні положення) заключні положення, підписи, додатки. Депозитарій міжнародного договору. Укладення договору. Етапи укладення міжнародного договору. Дія міжнародного договору. Набрання чинності. Термін дії. Пролонгація. Порядок здійснення договорів. Внутрішньодержавний і міжнародний інституційні механізми реалізації договорів. Дія договору в просторі.

Тема 3. Юрисдикція в міжнародному праві

Поняття та види юрисдикції держав. Принципи здійснення державної юрисдикції. Юрисдикційні імунітети держави та її власності. Імунітет найвищих посадових осіб держави

Тема 4. Територія в міжнародному праві

Поняття та види території згідно з міжнародним правом: державна, з міжнародним режимом, із змішаним режимом. Правові основи і засоби формування і зміни державної території. Історія питання. Первинні і вторинні позадоговірні засоби формування і зміни державної території в міжнародному праві до другої світової війни. Дебеляція. Окулярна окупація. Символічна окупація. Ефективна окупація. Інші засоби зміни території, які практикувались в минулому: (купівля-продаж території, застава, надання в дарунок, як придане при династичних шлюбах тощо.) Природне прирощування території держави (акреція) чи нарощення її частини. Територія з особливим правовим режимом. Нейтралізовані та демілітаризовані території. Без'ядерні зони: політичні і правові аспекти. Договори про заборону ядерної зброї в Латинській Америці (Договір Тлателолко) 1967 р., південній частині Тихого океану (Договір Раротонга) 1985 р.. Договори про зону, вільну від ядерної зброї, в Південно-Східній Азії 1995 р. та Африці 1996 р.

Тема 5. Населення і міжнародне право

Сучасні концепції про становище фізичної особи в міжнародному праві. Статус особи і міжнародна правосуб'єктність. Засоби набуття громадянства. Подвійне

громадянство і правові засоби його позбавлення. Втрата громадянства та проблема апатридів. Регламентация громадянства. Правове становище іноземних громадян. Регулювання міграційно-правових відносин в країнах Східної Європи. Міграційне право Європейського Союзу. Діяльність Ради Європи у сфері міграції. Правове регулювання міграційних процесів у США та Канаді. Право притулку: поняття й історія. Юридичні основи права притулку. Територіальний і дипломатичний притулку. Правовий статус біженців і переміщених осіб.

Тема 6. Міжнародне право прав людини

Поняття і зміст прав людини. Діяльність України по забезпеченню прав людини. Декларація про державний суверенітет України. Співробітництво держав у сприянні і розвитку поваги до прав людини. Статут ООН, мирні договори та угоди про опіку після Другої світової війни про права людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. Міжнародний механізм у галузі прав людини. Генеральна Асамблея ООН та допоміжні органи. Процедури, які застосовуються при розробці норм, у галузі прав людини. Декларації та рекомендації. Конвенції і протоколи. Методи, які використовуються при підготовці документів. Прийняття конвенцій про права людини. Застереження до таких конвенцій. Процедури, які застосовуються для забезпечення користування правами людини. Огляд доповідей про стан дотримання прав людини. Процедури, які використовуються для заохочення поваги до прав людини. Консультативні послуги в галузі прав людини.

Тема 7. Право зовнішніх зносин

Дипломатичне право – поняття і загальна характеристика. Органи загального політичного керівництва дипломатичними зносинами держави. Міжнародно-правове регулювання організації та діяльності постійних дипломатичних представництв. Дипломатичні привілеї та імунітети. Дипломатичний протокол і церемоніал. Право спеціальних місій. Поняття й історія розвитку інституту спеціальних місій. Правові основи дипломатичної служби України. Поняття і загальна характеристика консульського права. Принципи і норми, які регулюють консульську діяльність. Суб'єкти консульського права. Внутрішньодержавні органи управління консульськими зносинами. Порядок призначення і відкликання консулів. Консульський патент і екзекватура. Консульський округ. Консульський корпус. Функції консульських установ і засоби їх здійснення. Поняття і юридична природа консульських привілеїв та імунітетів. Поняття і характерні особливості права представництва держав при міжнародних організаціях і на міжнародних конференціях. Право представництва при міжнародних організаціях і представництва держав. Правові основи і діяльність України в міжнародних організаціях і на міжнародних конференціях. Інституційний механізм. функції, засоби, персонал і структура представництв України в міжнародних організаціях. Поняття і характерні

особливості дипломатичного права міжнародних організацій. Особливості представництва міжнародної організації. Дипломатичний імунітет установ міжнародних організацій.

Тема 8. Право міжнародних організацій

Поняття і розвиток права міжнародних організацій. Зародження і становлення інституту міжнародних організацій в міжнародних відносинах. Правова природа адміністративних союзів XIX ст. Ліга Націй. Сучасна система міжнародних організацій, їх типи і види. Класифікація міжнародних організацій.

Право міжнародних організацій як галузь сучасного міжнародного права. Суб'єкти і об'єкти права міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій.

Юридична природа міжнародних організацій. Міжнародні організації і державний суверенітет. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних організацій. Правова основа створення і функціонування міжнародних організацій. Проблема кодифікації права міжнародних організацій.

Організація Об'єднаних Націй. Історія створення і правова природа ООН. Статут ООН. Членство в ООН. Система органів ООН. Генеральна Асамблея. Рада Безпеки. Економічна і Соціальна Рада. Рада з опіки. Міжнародний Суд. Секретаріат ООН. Питання перегляду Статуту ООН.

Спеціалізовані та інші установи системи ООН. Загальна характеристика спеціалізованих установ ООН.

Загальна характеристика, структура та функції регіональних міжнародних організацій (Рада Європи, ОБСЄ, НАТО, Ліга Арабських держав, Африканський Союз)

Тема 9. Міжнародне кримінальне право

Генезис міжнародного кримінального права. Поняття міжнародного кримінального права. Джерела та принципи міжнародного кримінального права. Поняття, види та форми відповідальності в міжнародному публічному праві. Відповідальність за правомірну діяльність. Міжнародні злочини та індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом. Злочин міжнародного характеру як явище міжнародного права. Поняття транснаціонального кримінального права.

Тема 10. Міжнародна кримінальна юстиція

Міжнародні кримінальні судові установи. Міжнародні кримінальні суди ad hoc. Правовий статус Міжнародного кримінального суду. Міжнародне співробітництво у формі видачі злочинців. Юридична допомога та екстрадиція.

Форми співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю. Роль міжнародних організацій у співробітництві з питань протидії злочинності.

Тема 11. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів

Зміст, становлення, розвиток принципу мирного вирішення міжнародних спорів і його значення в сучасному світі. Поняття «спір», «ситуація», «конфлікт» щодо міжнародного життя. Види міжнародних спорів. Поняття і види мирних засобів вирішення міжнародних спорів в історичному розвитку. Системи засобів мирного вирішення спорів між державами. Безпосередні переговори - головний засіб вирішення міжнародних спорів. Класифікація дипломатичних переговорів. Консультації як особлива форма переговорів між державами. Добрі послуги і посередництво. Спільне і відмінне між ними. Узгоджувальні комісії. Міжнародні угоди про примирювальну процедуру. Міжнародні третейські суди (арбітражі). Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів. Міжнародний судовий розгляд. Юрисдикція міжнародних судових установ: факультативна і обов'язкова. Конвенція з примирення і арбітражу в рамках ОБСЄ. Ставлення та потреба України до міжнародних судових процедур.

Тема 12. Право міжнародної безпеки

Забезпечення миру не воєнними, а політичними засобами як вимога, продиктована реаліями ядерно-космічного віку. Поняття і характерні особливості права міжнародної безпеки. Право міжнародної безпеки як галузь сучасного загального міжнародного права. Джерела права міжнародної безпеки. Основні та спеціальні принципи. Універсальні та регіональні організації і угоди, їх роль у зміцненні системи міжнародної безпеки. Правові основи взаємодії між регіональними організаціями і ООН. Засоби забезпечення міжнародної безпеки. Індивідуальна самооборона. Колективна самооборона. Система колективної безпеки відповідно до ст.51 Статуту ООН. Значення постійного нейтралітету і політики неприєднання як засобів обмеження і зменшення небезпеки війни. Роззброєння і обмеження зброї як матеріальна гарантія міжнародної безпеки у воєнній галузі.

Тема 13. Міжнародне гуманітарне право

Поняття міжнародного гуманітарного права. Характерні риси міжнародного гуманітарного права як галузі сучасного загального міжнародного права. Суб'єкти і об'єкт міжнародного гуманітарного права. Джерела міжнародного гуманітарного права.

Збройні конфлікти в сучасному світі та їх класифікація. Поняття агресії як найтяжчого міжнародного злочину. Історія вироблення визначення агресії. Зміст і види агресивних акцій. Учасники збройних конфліктів за класифікацією Додаткових протоколів I та II 1977 р. до Женевських конвенцій 1949 р. Комбатанти - поняття і коло осіб, яких воно охоплює. Права і обов'язки комбатантів. Умови розповсюдження статусу комбатантів на партизанів, добровольців, учасників національно-визвольних рухів тощо. Некомбатанти: мирне населення і особи, зі складу деяких категорій збройних сил. Спеціальний правовий статус медичного та духовного персоналу збройних сил воюючих сторін. Поводження з найманцями, шпигунами, вивідачами. Початок війни і його

правові наслідки. Юридична кваліфікація факту оголошення війни чи неоголошення війни при вже розпочатих воєнних діях. Стан війни і доля дипломатичних і консульських відносин, договірних зв'язків. Питання про власність під час війни. Правовий статус іноземців під час війни. Інтернування. Нейтральні держави і держави, що не воюють: права й обов'язки. Закони і звичаї війни. Засоби і методи ведення суходільної, морської і повітряної воєн в умовах їх правомірності. Недопустимість ведення воєнних дій проти мирного населення. Заборона чи обмеження певних видів звичайної зброї і абсолютна протиправність застосування зброї масового знищення. Режим воєнної окупації – поняття і умови його здійснення. Захист цивільного населення під час війни, у тому числі в умовах воєнної окупації. Обов'язки окупаючої держави. Заборона депортації. Захист культурних цінностей під час війни. Режим військового полону.

Тема 14. Міжнародне морське право

Характерні риси міжнародного морського права та його особливості. Класифікація морських просторів, що знаходяться в межах території держави. Правовий режим внутрішніх морських вод. Правове регулювання статусу міжнародних морських каналів. Територіальне море (територіальні води) як об'єкт регулювання міжнародного морського права. Архіпелажні води – визначення характеристика і міжнародно-правовий статус. Міжнародно-правовий режим закритих (замкнених) та напівзакритих (напівзамкнених) морів. Загальна характеристика, особливості та класифікація морських просторів, що знаходяться за межами території держави. Міжнародно-правовий режим відкритого моря. Міжнародно-правове регулювання міжнародного району морського дна («Району»). Прилегла зона – поняття, ознаки, різновиди та особливості міжнародно-правового статусу. Правовий режим виключної економічної зони – ВЕЗ, роль міжнародного морського права у його встановленні. Поняття, ознаки та особливості міжнародно-правового регулювання континентального шельфу. Правове регулювання проливів, що використовуються для міжнародного судноплавства. Поняття морських об'єктів у міжнародно-правовій доктрині і практиці, їхня класифікація. Міжнародно-правовий зміст поняття «морське судно». Категорії суден у міжнародному праві та їхній статус. Міжнародно-правовий статус штучно створених конструкцій і обладнання, що виставляється в морі і на морському дні, права і обов'язки суб'єктів міжнародного морського права щодо їхнього спорудження і експлуатації. Міжнародно-правовий статус затонулих об'єктів. Особливості правового статусу затонулих військових об'єктів.

Тема 15. Міжнародне повітряне право

Система міжнародного повітряного права. Місце міжнародного повітряного права в системі міжнародного права. Принципи міжнародного повітряного права: принцип повного й виключного суверенітету держави над повітряним простором в межах її території; принцип забезпечення безпеки міжнародної цивільної авіації; принцип свободи польотів у міжнародному повітряному

просторі. Міжнародно-правовий метод регулювання в міжнародному повітряному праві. Особливості національно-правового і міжнародно-правового регулювання використання повітряного простору та їх співвідношення у міжнародному повітряному праві. Джерела міжнародного повітряного права. Поняття повітряного простору. Структура повітряного простору. Поняття польотів та їх класифікація. Джерела регулювання використання міжнародного повітряного простору у цивільній авіації. Правові основи та порядок здійснення міжнародних польотів. Міжнародні польоти над державною територією. Міжнародні польоти над архіпелажними водами. Міжнародно-правове регулювання польотів над міжнародними протоками. Здійснення польотів у міжнародному повітряному просторі. Правила перебування іноземного повітряного судна в межах державної території. Правовий статус повітряного судна та екіпажу.

Тема 16. Міжнародне економічне право

Зміст і значення міжнародних економічних відносин. Система міжнародного економічного права. Система джерел міжнародного економічного права. Класифікація та інститути міжнародного економічного права. Поняття та ознаки норм міжнародного економічного права. Класифікація принципів міжнародного економічного права та їх місце в регулюванні міждержавних економічних відносин. Структура норм міжнародного економічного права. Види норм міжнародного економічного права та їх класифікація. Види суб'єктів міжнародного економічного права. Поняття, види транснаціональних корпорацій (ТНК) та їх роль у міжнародній економічній системі. Питання міжнародної правосуб'єктності ТНК та міжнародне економічне право. Поняття економічної інтеграції держав, як основного напрямку розвитку сучасних економічних відносин. Інтеграція та економічне співробітництво. Види економічної інтеграції держав. Організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань держав: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, валютний союз, економічний союз, політичний союз. Внутрішньо інтеграційний режим та принцип найбільшого сприяння. Джерела міжнародно-правового регулювання інтеграційних процесів.

Тема 17. Міжнародне право навколишнього середовища

Поняття міжнародного права навколишнього середовища. Об'єкт і предмет правового регулювання міжнародного права навколишнього середовища. Суб'єкти міжнародного права навколишнього середовища. Міжнародне право навколишнього середовища у міжнародних відносинах. Глобальні екологічні проблеми людства. Джерела міжнародного права навколишнього середовища. Особливості створення та застосування міжнародно-правових звичаєвих норм з охорони навколишнього середовища. Особливості створення та застосування міжнародно-правових договірних норм з охорони навколишнього середовища. Роль актів «м'якого права» у створенні та реалізації норм міжнародного права навколишнього середовища. Односторонні акти держав у процесі створення міжнародно-правових норм з охорони навколишнього середовища. Кодифікація

та прогресивний розвиток міжнародного права навколишнього середовища. Справа про плавильний завод у Трейлі. (Канада проти США). Вплив кліматичних змін на міжнародну торгівлю. Міжнародна торгівля та зелена енергетика

Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Міжнародний правотворчий процес	10	2	2			6
Тема 2. Право міжнародних договорів	11	4	2			7
Тема 3. Юрисдикція в міжнародному праві	10	2	2			6
Тема 4. Територія в міжнародному праві	12	4	2			6
Тема 5. Населення і міжнародне право	13	4	2			7
Тема 6. Міжнародне право прав людини	17	6	4			7
Тема 7. Право зовнішніх зносин	15	6	2			7
Разом за 5 семестр	90	28	16			46
			6 семестр			
			Модуль 1			
Тема 8. Право міжнародних організацій	14	4	4			8
Тема 9. Міжнародне кримінальне право	11	2	2			7
Тема 10. Міжнародна кримінальна юстиція	14	4	2			8
Тема 11. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	12	4	2			7
Тема 12. Право міжнародної безпеки	17	6	4			7
		20	14			

			Модуль 2			
Тема 13. Міжнародне гуманітарне право	17	4	4			7
Тема 14. Міжнародне морське право	16	4	4			8
Тема 15. Міжнародне повітряне право	12	4	4			8
Тема 16. Міжнародне економічне право	18	4	4			8
Тема 17. Міжнародне право навколишнього середовища	16	4	4			8
		20	20			
Разом за 6 семестр	150	40	34			76
Разом за рік	270	68	50		30	122

Теми семінарських занять

Тема 1. Міжнародний правотворчий процес

1. Поняття міжнародної правотворчості.
2. Процес створення звичаєвих норм міжнародного права.
3. Процес створення договірних норм міжнародного права.
4. Принципи міжнародного правотворчого процесу

Тема 2. Право міжнародних договорів

1. Поняття права міжнародних договорів як галузі міжнародного права. Кодифікація права міжнародних договорів. Джерела права міжнародних договорів і їх класифікація.
2. Поняття міжнародного договору в сучасній доктрині й практиці. Найменування і структура міжнародних договорів.
3. Класифікація міжнародних договорів.
4. Стадії укладання міжнародного договору.
5. Депозитарій і його функції.
6. Застереження, режим застережень.
7. Набрання чинності міжнародним договором. Припинення й анулювання договорів.
8. Умови недійсності міжнародних договорів

Тема 3. Юрисдикція в міжнародному праві

1. Поняття та види юрисдикції держав
2. Принципи здійснення державної юрисдикції
3. Юрисдикційні імунітети держави та її власності
4. Імунітет найвищих посадових осіб держави

Тема 4. Територія в міжнародному праві

1. Види території у міжнародному праві.
2. Концепція державної території.
3. Зміна державної території.
4. Державний кордон.

Тема 5. Населення і міжнародне право

Громадянства у міжнародному праві : договірно-правова база.

Правове положення іноземців, біженців, вимушених переселенців і переміщених осіб

Регулювання питань громадянства в Україні

Особливості інституту громадянства ЄС

Право притулку

Інститут екстрадиції в міжнародному праві

Тема 6. Міжнародне право прав людини

1. Міжнародне право захисту прав людини як галузь міжнародного права.
2. Джерела міжнародного права захисту прав людини.
3. Загальна декларація прав людини як джерело універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.
4. Універсальні й регіональні механізми захисту прав людини й основних свобод.
5. Регіональні механізми захисту прав людини й основних свобод.
6. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року як джерело міжнародного права захисту прав людини.

Тема 7. Право зовнішніх зносин

1. Міжнародне право і дипломатія. Поняття і джерела права зовнішніх зносин.
2. Система органів зовнішніх зносин держави. Внутрішньодержавні органи зовнішніх зносин.
3. Дипломатичне представництво. Види дипломатичних представництв. Функції дипломатичних представництв.
4. Персонал дипломатичного представництва. Дипломатичний корпус.
5. Глава представництва.

6. Дипломатичні привілеї та імунітети та їх види.
7. Консульське право. Поняття і види консульських установ.

Тема 8. Право міжнародних організацій

1. Історія виникнення міжнародних організацій.
2. Поняття міжнародної організації. Правовий статус і міжнародна правосуб'єктність.
3. Членство в міжнародних організаціях.
4. ООН: історія створення, структура, цілі й принципи, головні органи.
5. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ): загальна характеристика.

Тема 9. Міжнародне кримінальне право

1. Поняття міжнародного кримінального права, його предмет і джерела.
2. Структура міжнародного кримінального права: міжнародне кримінальне право *stricto sensu* і транснаціональне кримінальне право.
3. Індивідуальна кримінальна відповідальність у міжнародному праві.
4. Поняття і види міжнародних злочинів.
5. Поняття міжнародної кримінальної юрисдикції.

Тема 10. Міжнародна кримінальна юстиція

1. Формування концепції міжнародної кримінальної юстиції.
2. Правові основи утворення і діяльності Нюрнберзького і Токійського військових трибуналів.
3. Діяльність та вироки Нюрнберзького і Токійського військових трибуналів.
4. Сучасні міжнародні кримінальні трибунали *ad hoc* по колишній Югославії та Руанді: загальна характеристика.
5. Юрисдикція міжнародних кримінальних трибуналів *ad hoc* по колишній Югославії та Руанді.
6. Міжнародний кримінальний суд як нова форма інтегрованого міжнародного судоустрою. Римський Статут Міжнародного кримінального суду: загальна характеристика.
7. Принцип компліментарності як новий вид взаємин національної та міжнародної юрисдикції.

Тема 11. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів

1. Поняття і значення права мирного вирішення міжнародних спорів.
2. Поняття і види міжнародних спорів.
3. Поняття мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Класифікація мирних засобів вирішення міжнародних спорів.
4. Переговори і консультації як дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів.

5. Компетенція Міжнародного Суду ООН.
6. Процедура вирішення спорів у міжнародних організаціях.

Тема 12. Право міжнародної безпеки

1. Поняття, зміст і сутність права міжнародної безпеки.
2. Система джерел права міжнародної безпеки.
3. Поняття універсальної системи колективної безпеки.
4. Регіональні системи колективної безпеки: загальна характеристика. Регіональні організації в системі колективної безпеки.
5. Організація Північноатлантичного договору (НАТО): історія створення та розвитку, цілі і структура.
6. Міжнародно-правові проблеми роззброєння

Тема 13. Міжнародне гуманітарне право

1. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.
2. Поняття війни та збройного конфлікту. Види збройних конфліктів. Кваліфікація збройних конфліктів в Автономній Республіці Крим та на Сході України.
3. Сторони та учасники збройного конфлікту.
4. Міжнародно-правовий захист жертв війни.
5. Засоби та методи ведення військових дій.

Тема 14. Міжнародне морське право

1. Поняття міжнародного морського права.
2. Внутрішні морські води та їх правовий режим.
3. Правовий режим територіальних вод. Право мирного проходу.
4. Поняття і правовий режим прилеглої зони.
5. Правовий режим континентального шельфу.
6. Відкрите море і його правовий режим. Свободи відкритого моря.

Тема 15. Міжнародне повітряне право

1. Поняття та джерела міжнародного повітряного права.
2. Принципи міжнародного повітряного права.
3. Правова регламентація міжнародних повітряних сполучень.
4. Юридичний статус повітряних суден та їх екіпажу при міжнародних польотах.
5. Відповідальність у міжнародному повітряному праві

Тема 16. Міжнародне економічне право

1. Поняття міжнародного економічного права
2. Джерела міжнародного економічного права
3. Принципи міжнародного економічного права

4. Міжнародне торговельне право і право СОТ
5. Міжнародне інвестиційне право
6. Міжнародне фінансове право

Тема 17. Міжнародне право навколишнього середовища

1. Поняття міжнародного права навколишнього середовища.
2. Джерела міжнародного права навколишнього середовища.
3. Принципи міжнародного права навколишнього середовища.
4. Кодифікація міжнародного права навколишнього середовища.
5. Міжнародно-правовий захист екологічних прав людини.
6. Відповідальність держав за шкоду, заподіяну навколишньому середовищу

6.5 Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у написанні студентами рефератів відповідно до обраної ними тематики. При бажанні студента індивідуальна робота може бути виконана у формі науково-дослідної статті, тез доповіді на конференції, конкурсної наукової роботи і тощо.

За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально 10 балів. Результати індивідуальної роботи надаються студентом для перевірки та оцінювання за 10 днів до початку екзаменаційної сесії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор.

Обладнання: комп'ютер.

Програмне забезпечення: windows, power point.

8. Основна література

1. Антонович М. Міжнародне публічне право: підруч. для студ. закладів вищої освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 516 с.
2. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В.В. Мицик, Буроменський, О. В. Буткевич та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. - 2-ге вид., змін. - Харків : Право, 2020. Т. 1 : Основи теорії. - 2020. 416 с.
3. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. - 2-ге вид., змін. - Харків : Право, 2020. Т. 2 : Основні галузі. 2020. 624 с.
4. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М. В. Буроменського. К.: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.

5. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.
6. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Право, 2020. 648 с.

Міжнародно-правові акти та національне законодавство

1. Віденська Конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів від 08.04.1978. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_072

2. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23.08.1978. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_185

3. Декларація про територіальний притулок від 14.12.1967 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_316

4. Договір про Антарктику від 01.12.1959 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_224

5. Договір про заборону війни як засобу національної політики (Пакт Бріана-Келлога) від 27.08.1928 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_647

6. Договір про постійний нейтралітет та експлуатацію Панамського каналу від 07.09.1977. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/591_002

7. Договір про Шпіцберген від 09.02.1920 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_112

8. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 16. ст.146. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

9. Закон України «Про державний кордон України» <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

10. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3773-17/page>

11. Конвенція про мирне розв'язання міжнародних зіткнень від 18.10.1907 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_938

12. Конвенція про режим проток від 20.07.1936 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_228

13. Конвенція про режим судноплавства на Дунаї від 18.08.1948 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_175

14. Конвенція про скорочення безгромадянства від 30.08.1961 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_240

15. Конвенція про статус апатридів від 28.09.1954 Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_232

16. Конвенція про статус біженців від 28.07.1951 Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_011

17. Конвенція щодо забезпечення вільного користування Суецьким каналом від 29.10.1888 Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_190

18. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів від 15.11.1982 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_568

19. Положення про Комісію міжнародного права від 21.11.1947 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_a01

20. Регламент Міжнародного Суду ООН від 14.04.1978 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_h85

21. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26.06.1945 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_010

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

2. Постанови Пленуму Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/postanovap/

3. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=index>

4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Юридична бібліотека. URL: <http://pravo.biz.ua/>

6. Союз юристів України. URL: <http://www.lawyersunion.org.ua>

7. Верховний суд України. URL: <http://www.scourt.gov.ua/>

8. Юридичний портал. URL: <http://jurisprudence.com.ua/>

9. ЛІГА.net. URL: <http://liga.net/>

10. LEX - Правовой портал Украины. URL: <http://ukr-pravo.at.ua/>

11. Каталог юриста. URL: [http://lawukraine.com./](http://lawukraine.com/)

12. Юридичний радник URL: <http://www.yurradnik.com.ua/>

13. Юридична газета. URL: <http://yur-gazeta.com/>

14. British Library: Online Gallery. URL: <http://www.bl.uk/onlinegallery/index.html>

15. The Online Books Page. URL: <http://www.onlinebooks.library.upenn.edu/>
16. Правові системи НаУ. URL: <http://www.nau.kiev.ua/>
17. Юр-Інфо - сайт для юриста. URL: <http://www.yur-info.org.ua>